

Студент 3 курсу
факультету менеджменту та маркетингу ХНЕУ

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЕХНОПАРКІВ В УКРАЇНІ

Анотація. Розглянуто особливості вітчизняних технопарків. Сформульовано завдання щодо підтримки розвитку технопарків у сучасних умовах. Внесено пропозиції щодо подальшого підвищення ефективності функціонування вітчизняних технологічних парків.

Аннотация. Рассмотрены особенности отечественных технопарков. Сформулированы задачи по поддержке развития технопарков в современных условиях. Внесены предложения по дальнейшему повышению эффективности функционирования отечественных технопарков.

Annotation. The features of home technological parks are considered. Tasks are set forth on support of development of technological parks in modern terms. Brought in suggestion on the further increase of efficiency of functioning of home technological parks.

Ключові слова: технопарк, конкурентоспроможність, інноваційна структура, високі технології, державне регулювання, інноваційна діяльність.

Однією з характерних ознак нинішнього етапу технологічної революції є створення і широке поширення науково-виробничих систем. Технопарки становлять особливу форму організації процесу "наука – виробництво – споживання" і є науково-виробничим територіальним комплексом, який має необхідну інфраструктуру. Основна мета технопарків – досягнення тісного територіального зближення між необхідною для наукових досліджень матеріальною базою, що належить людським компонентам наукового потенціалу країни, що формує максимально сприятливі умови для розвитку інноваційного процесу [1]. Технопаркові структури складають організаційну основу інноваційних процесів, відіграють важливу роль у перенесенні високих технологій із області фундаментальних розробок у виробництво і сприяють комерціалізації науки, позитивним структурним зрушенням в економіці, зростанню конкурентоспроможності продукції на світовому ринку. Вони є найдоступнішою формою комерційної реалізації науково-технічної розробки в країнах розвинутої ринкової економіки. Для створення належної інноваційної інфраструктури як необхідного атрибуту для переходу економіки України до моделі інноваційного розвитку потребує постійної уваги держави, суб'єктів господарювання та вчених і актуалізує подальші дослідження цієї проблеми. Необхідність дослідження роботи технопарків обумовлена також тим, що вони, як елемент інноваційної структури держави, сприяють комерціалізації наукових розробок та розвитку високих технологій.

Проблеми створення і підвищення ефективності діяльності технологічних парків в Україні знайшли своє відображення у працях багатьох вчених, зокрема Гееця В. М. [2], Семиноженка В. П., Гальчинського А. С. [3], Гуржій А. М., Мазура О. А. [1], Стеценка Д. М., Табачника Д. В. [4] та ін. У роботах провідних вітчизняних науковців багато уваги приділяється особливостям технопарків в Україні, проте з перебігом часу виникає необхідність актуалізувати дослідження в цій сфері.

Основною метою статті є визначення особливостей функціонування технологічних парків України. Для досягнення поставленої мети вирішуються такі завдання:

розглянути особливості технопарків в Україні;
провести аналіз функціонування вітчизняних технопарків;
внести пропозиції щодо подальшого підвищення ефективності функціонування вітчизняних технологічних парків.

Створення українських технопарків має свої особливості. Пільги, які надавалися державою технопаркам, по своїй суті, схожі з пільгами для вільних економічних зон. Технопарки України організовувалися на базі високоефективних дослідницьких лабораторій і центрів з багаторічним досвідом розробок і впровадження наукових робіт. Законом України "Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків" [2] та іншими законами було визначено надання державної фінансової підтримки діяльності технопарків, їх учасників та спільних підприємств при реалізації проектів за пріоритетними напрямками діяльності та цільового субсидювання проектів технопарків.

Технологічний парк – це науково-виробничий територіальний комплекс, головне завдання якого полягає у формуванні максимально сприятливого середовища для розвитку малих і середніх наукомістких інноваційних фірм. Основне завдання технопарків (як інноваційної структури) – сприяння розвитку високих та надвисоких технологій. Технопарки створюють стартові умови для розвитку науково-технічного підприємництва, яке орієнтується не на великі науково-дослідні інститути і лабораторії, а на малі і середні, включаючи ризикові, інноваційні підприємства [5].

Технопаркові структури складають організаційну основу інноваційних процесів, відіграють важливу роль у перенесенні високих технологій із області фундаментальних розробок у виробництво і сприяють комерціалізації науки, позитивним структурним зрушенням в економіці, зростанню конкурентоспроможності продукції на світовому ринку. Вони є найдоступнішою формою комерційної реалізації науково-технічної розробки в країнах розвинутої ринкової економіки. Також до складу органу господарського управління та розвитку технопарку входять базова чи головна організація та Науково-технічна рада. Головна організація повинна мати належний науковий рівень у питаннях базових технологій, організації виробництва, ринкової кон'юнктури кінцевої продукції. Директор головної організації є одночасно генеральним директором чи президентом технопарку [6].

Основні недоліки в діяльності українських технопарків пов'язані з дефіцитом фінансів, недосконалістю державної політики, зокрема з вкрай недосконалою системою супроводу цієї діяльності, відсутністю суміжної інфраструктури, яка дозволила б інвестору, вченим та потенційному замовникові знаходити одне одного, недосконалістю законодавства й дефіциту компетентного менеджменту, а також нестачею нових ідей і якісних розробок.

В Україні вже створена система технологічних парків. Свою діяльність технопарки України реально почали у IV кв. 2000 року. Одним з перших в Україні 1999 року було створено Технологічний парк "ІЕЗ ім. Є. О. Патона". На сьогодні в

Законі "Про спеціальний режим інноваційної діяльності технопарків" нараховується 16 технопарків, з яких дійсно працюють 8 [5]. За період свого функціонування (з 2000 р. по 2010 р.) ними реалізовано інноваційної продукції на 15 778 млн грн за 116 інноваційними проектами, у тому числі на експорт – 10 % (таблиця).

Таблиця

**Обсяг реалізації інноваційної продукції технопарків України
за 2000 – 2010 рр., млн грн**

Технопарк	Місце знаходження	Рік створення	Початок функціонування	Реалізовано інноваційної продукції (враховуючи 2010 рік)
1. "ІЕЗ ім. Є. О. Патона"	м. Київ	1999	2000	12206
2. "Інститут монокристалів"	м. Харків	1999	2000	3040
3. "Напівпровідникові технології і матеріали, оптоелектроніка і сенсорна техніка"	м. Київ	1999	2000	419
4. "Вуглемаш"	м. Донецьк	2001	2001	54
5. "Інститут технічної теплофізики"	м. Київ	2002	2003	5
6. "Укрінфотех"	м. Київ	2002	2003	14
7. "Київська політехніка"	м. Київ	2002	2005	38
8. "Яворів" (Львівська область)	м. Яворів	2004	2007	2
Усього				15778

Аналіз функціонування технопарків показує, що незважаючи на законодавчу нестабільність в Україні, вони стали найбільш ефективною організаційно-економічною формою інтеграції науки і виробництва серед усіх інших суб'єктів господарювання. За сучасних економічних умов України технологічні парки є саме тією інноваційною структурою, яка здатна до найбільш ефективного використання такого найважливішого в сучасних умовах фактора конкурентоспроможності.

Проте, як видно з таблиці, не всі технопарки показали високу ефективність свого функціонування, а тільки 3 – "ІЕЗ ім. Є. О. Патона", "Напівпровідникові технології і матеріали, оптоелектроніка і сенсорна техніка" та "Інститут

монокристалів", питома вага яких у загальному випуску інноваційної продукції становить 99,3 %. Усі інші реалізували інноваційної продукції лише на 0,7 % .

Слід також зазначити, що одним з важливих принципів побудови технопарків в Україні є використання їх як накопичувачів додаткових коштів і спрямування їх на наукові дослідження, конструкторські розробки та створення дослідних зразків [3]. Це означає, що, по суті, існуючі технопарки виконують завдання держави і регіональних органів влади щодо цільової підтримки наукового забезпечення високотехнологічних напрямів розвитку виробництва, користуються деякими пільгами і преференціями, при тому, що реальний механізм фінансування їхньої діяльності з боку держави практично відсутній.

Проаналізувавши особливості функціонування технопарків в Україні можна сказати, що в сучасних умовах необхідно більш активно розробляти напрями інноваційного розвитку та створення технологічних парків на території України, вивчати механізм їх функціонування та специфіку розвитку, проводити порівняльні характеристики їх діяльності в окремих регіонах, здійснювати систематизацію й аналіз накопиченого досвіду, а також напрацьовувати напрями стратегічного розвитку та можливості застосування закордонного досвіду, що забезпечить підвищення конкурентоспроможності українських технологій і продукції на світовому ринку.

Наук. керієн. Ястремська О. М.

Література: 1. Технологічні парки: світовий та український досвід / О. А. Мазур, В. С. Шевкалюк. – К. : Прок-бізнес, 2009. – 70 с. 2. Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків : Закон України від 12.01.2006 р. № 3333-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 22. – Ст. 182. 3. Інноваційна стратегія українських реформ / А. С. Гальчинський, В. М. Геєць, А. К. Кінах та ін. – К. : Знання України, 2002. – 336 с. 4. Технологічні парки: світовий та український досвід / за ред. Д. В. Табачника. – К. : ТП ІЕЗ, 2004. – 48 с. 5. Аналіз діяльності технологічних парків України за 2010 рік [Електронний ресурс] / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/science/innovation>. 6. Инновационная инфраструктура: мировой опыт создания технопарков [Электронный ресурс] // Теория и практика управления – 2 – 4. – № 5. – Режим доступа: <http://www.silicontainga.ru>. 7. Геєць В. М. Інноваційні перспективи України : монографія / В. М. Геєць, В. П. Семиноженко. – Х. : Константа, 2006. – 272 с.